

КАТЕГОРІЇ СХВАЛЕННЯ ТА НЕСХВАЛЕННЯ ЯК ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ МОРАЛЬНОЇ ОЦІНКИ

Матлахова О. І.

(Сумський державний педагогічний університет

ім. А. С. Макаренка)

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент

Клочко Л. І.

У процесі пізнання навколишнього середовища людина оцінює явища та факти, виражаючи своє власне суб'єктивне відношення до них, що відображається у мові. Під час вивчення всієї різноманітності функціонування мовленнєвих одиниць в різних сферах спілкування, а також ролі людського фактора у функціонуванні мови все більше уваги приділяється поняттям «позитивності та негативності», які є відображенням аксіологічної категорії оцінки та елементами категорії схвалення/несхвалення.

Ф. Бацевич, слідом за російською лінгвісткою Н. Арутюною, подвійно кваліфікує мовленнєвий акт як цілеспрямовану мовленнєву дію, що здійснюється згідно із принципами та правилами мовленнєвої поведінки, прийнятими в даному суспільстві, і як мінімальну одиницю нормативної соціомовленнєвої поведінки в межах прагматичної ситуації. Дослідник трактує мовленнєвий акт як елементарну складову спілкування, одиницю руху інтенцій мовця в комунікації, найпростіший крок спілкування [1, 170].

Схвалення і несхвалення це найбільш вживані мовленнєві акти в повсякденному житті. Кожне з них має широкий спектр допоміжних відтінків та емоційних забарвлень.

У процесі комунікації майже завжди присутні емоції. І чим важливіша тема або результат спілкування, тим більшу роль грає емоційний фактор, як позитивний так і негативний. Висловлювання, які передають схвалення і несхвалення, є важливими елементами комунікації, які дозволяють співрозмовникам розуміти і враховувати інтереси один одного.

Етика розглядає схвалення і несхвалення як категорії, які відображають моральну оцінку. З точки зору моралі, оцінка вчинку не просто виражає почуття схвалення або обурення, але й встановлює, в якому відношенні знаходиться дана дія до норми. Щодо логіки моральної свідомості, оцінка повинна бути заслуженою, щоб мати якесь значення. Індивід сприймає в ній не просто акт вияву загального заохочення або незадоволення, а відображення загального стану речей.

Схвалення розглядається як позитивна оцінка, як відношення до предмета, що показує визнання його хорошим, правильним, і що задовольняє соціальні норми. Схвалення на нейтральному рівні виражає згоду, на емоційному – задоволення, подяку, захоплення та здивування. Схвалення може виражати ввічливість, люб'язність, захват, залицяння, заздрість, а також як спосіб привернути увагу.

Схвалення в міжособистісних відносинах можна виділити як поняття, за допомогою якого виражається відношення до іншої людини і яке складається із:

- позитивної оцінки особистості, її рис, вчинків та думок;
- прагнення до об'єктивності, що виражається в прагненні вислухати і зрозуміти співрозмовника.

Вираження схвалення у відношенні до когось не завжди значить згоду, з тим, що та людина робить чи говорить. Це просто підтвердження того, що кожен може відчувати, думати, і робити такі вчинки, які вважає за потрібні, незалежно від того, яким безглуздом не здавалась дана поведінка [2, 18-23].

Несхвалення являє собою негативну оцінку, осудження когось-небудь або чогось-небудь. В англійській мові існує багато лексичних, граматичних і просодичних засобів вираження мовленнєвого акту несхвалення. У спілкуванні може не схвалюватись поведінка, думки, хід справ [3, 181-191].

Отже, схвалення та несхвалення це одні з найбільш вживаних мовленнєвих актів в повсякденному житті. Вони мають широкий спектр допоміжних відтінків та емоційного наповнення. Основними ознаками мовленнєвих актів

схвалення та несхвалення являється вираження ними негативної або позитивної оцінки, а також прагнення емоційно вплинути на адресата.

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Підручник / Бацевич Ф. С. – К.: Видавничий центр «Академія», 2004. – 344 с.
2. Бигунова Н. А. Таксономия одобрительных речевых актов в англоязычном художественном дискурсе / Н. А. Бигунова // Вісник ХНУ № 973. – С. 18-23.
3. Миронова М. В. Конструкции неодобрения и порицания в английском языке / М. В. Миронова // Ярославский педагогический вестник. – 2012. – № 1. – Том I (Гуманитарные науки). – С. 189-191.

Перекладацькі інновації : матеріали III Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 15-16 березня 2013 р. / Ред.кол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова, О.В. Ємельянова та ін. — Суми : СумДУ, 2013. — С. 32-34.